

Nr 171.

Ankom till riksdagens kansli den 28 maj 1946 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 66—74) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna vissa anslag enligt följande sammanställning:

Anslag	Belopp, kr.
Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar, förslagsanslag	282 000
Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader, förslagsanslag	282 600
Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar, förslagsanslag	36 500
Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader, förslagsanslag	26 200
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar, förslagsanslag ..	162 600
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader, förslagsanslag	223 500
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten, reservationsanslag	95 000
Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar, förslagsanslag ...	15 600
Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader, förslagsanslag ..	18 900

Därefter har Kungl. Maj:t i propositionen nr 234, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 29 mars 1946, föreslagit riksdagen att

dels beträffande statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes godkänna personalförteckning och avlöningsstat för anstalterna samt för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till Avlöningar 300 000 kronor och till Omkostnader 279 200 kronor,

dels beträffande statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter godkänna personalförteckning och avlöningsstat för

anstalterna samt för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till Avlöningar 30 000 kronor och till Omkostnader 17 800 kronor,

dels beträffande statens alkoholistanstalt å Venngarn godkänna personalförteckning och avlöningsstat för anstalten samt för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa till Avlöningar ett förslagsanslag av 181 000 kronor, till Omkostnader ett förslagsanslag av 224 500 kronor och till Vissa byggnadsarbeten ett reservationsanslag av 40 000 kronor,

dels beträffande statens alkoholistanstalt å Haknäs godkänna avlöningsstat för anstalten samt för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln såsom förslagsanslag anvisa till Avlöningar 16 300 kronor och till Omkostnader 18 900 kronor,

dels ock till Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården för nämnda budgetår under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Löneställningen för vård- och arbetsledarpersonal m. fl.

I skrivelse den 16 november 1945 ha de sakkunniga för utredning rörande frågan om löneställningen för vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvården, vilka jämväl utrett frågan om löneställningen för motsvarande personal vid anstalterna å Svartsjö, Venngarn och Haknäs samt statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, framlagt förslag om dels en allmän lönegradsuppflyttning för vård- och arbetsledarpersonalen vid samtliga statliga tvångsarbets- och alkoholistanstalter och dels särskild lönesättning för vissa befattningshavare, vilka icke ha övervägande vård eller arbetsledaruppgifter.

Utredningens förslag innebär, att befattningarna såsom vaktfru och första vaktfru (vid Haknäsanstalten sköterska respektive arbetsledare, tillika föreståndarinnans ställföreträdare) samt förman, förste förman, yrkesmästare av 2:a klass och uppsyningsman uppflyttas en lönegrad och alltså erhålla följande placering, nämligen tjänsterna som vaktfru i lönegrad 4, tjänsterna som första vaktfru och som förman i lönegrad 7, tjänsterna som förste förman och som yrkesmästare av 2:a klass i lönegrad 9 samt uppsyningsmannatjänsterna i lönegrad 11. Någon utökning av antalet befälstjänster har utredningen icke funnit påkallad annat än vid Venngarnanstalten, där enligt utredningens förslag en förmansbefattning (A 6), vars innehavare tjänstgör såsom ladugårdsförman, skall ersättas med en tjänst såsom förste förman (A 9).

Utredningen har jämväl upptagit frågan om särskild lönesättning för vissa befattningshavare, vilka icke ha övervägande vård- eller arbetsledaruppgifter.

I fråga om tjänstebenämningarna innebär förslaget för tvångsarbets- och alkoholistanstalternas vidkommande, att klassbeteckningen för yrkesmästarna skulle bortfalla samt att de kvinnliga befattningshavarna vid såväl

Växjö- och Karlstadanstalterna som Haknäsanstalten skulle erhålla benämningarna vårdssystem respektive första vårdssystem. Vidare föreslår utredningen, att tjänstebeteckningarna å ekonomiföreståndarinnan vid Svartsjöanstalten och å husmodern och förrådsbiträdet vid Vennngarnanstalten skola utbytas mot benämningarna köksföreståndare för de båda förstnämnda och ekonomibiträde för den senare.

Särskilda yttranden över löneutredningens förslag, vad avser tvångsarbets- och alkoholistanstalterna, ha avgivits av fångvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, styrelserna för Svartsjö- och Vennngarnanstalterna, allmänna lönenämnden samt Sveriges fångvårdsmannaförbund. Därjämte har statskontoret i sitt yttrande över löneutredningens förslag i dess helhet uttalat sig rörande vissa tvångsarbets- och alkoholistanstalterna berörande spörsmål.

Föredragande statsrådet Mossberg har anfört följande.

Spörsmålet om löneställningen för vård- och arbetsledarpersonalen vid statens tvångsarbets- och alkoholistanstalter har, såsom framgår av den inledande redogörelsen, sedan länge behandlats i nära anslutning till motsvarande fråga för fångvårdspersonalens del. Liksom fallet är med fångvårdspersonalens löneförmåner daterar sig den nuvarande löneställningen för den förstnämnda personalkategorien i huvudsak från början av 1920-talet.

Såsom allmän motivering för en lönegradsuppflyttning vad angår vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvårdsanstalterna ha av de särskilt tillkallade sakkunniga framhållits de väsentliga förskjutningar i arbetsuppgifterna, som föranletts av det omfattande reformarbetet på straffverkställighetens område. Vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna hava arbetsuppgifterna redan länge haft den karaktär, som arbetet vid fångvårdsanstalterna fått först på senare tid och kommer att i ännu högre grad få efter genomförandet av den nya straffverkställighetsreformen. Den centrala uppgiften för tvångsarbets- och alkoholistanstalterna har varit att genom vårdåtgärder av olika slag och arbetsfostran förbättra och återupprätta klientelet. Emellertid måste tjänstgöringen vid de statliga alkoholistanstalterna — och härmed givetvis även vid tvångsarbetsanstalterna, då personalen är gemensam vid de kombinerade anstalterna — betecknas såsom särskilt krävande med hänsyn till klienteles beskaffenhet. I likhet med de sakkunniga finner jag därför anledning föreligga att i samband med en allmän lönegradsuppflyttning för vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvården företaga enahanda uppflyttning för vård- och arbetsledarpersonalen vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna. Uppflyttning torde härvid, såsom de sakkunniga föreslagit och i överensstämmelse med vad som förordats för fångvårdsanstalternas del, böra ske med en lönegrad.

De sakkunniga ha icke föreslagit annan utökning av befälstjänsterna för vård- och arbetsledarpersonalens del än att en förmansbefattning vid Vennngarnanstalten, vars innehavare tjänstgör såsom ladugårdsförmän, ersättes med en förste förmansbefattning. Med hänsyn till omfattningen av denne befattningshavares åligganden — han har att med en arbetsstyrka av 7—8 vårdtagare och 4 anställda sköta en ladugård med en kreatursbesättning av bland annat ett hundratal kor — synes utredningens förslag i detta avseende böra godtagas. Av Sveriges fångvårdsmannaförbund gjord framställning rörande ytterligare lönegradsuppflyttning av yrkesmästarpersonalen samt ordinariebesättning av yrkesmästarna finner jag mig icke böra tillstyrka.

Utredningen föreslår vidare ändrad löneställning för vissa befattningshavare, vilka icke hava övervägande vård- och arbetsledaruppgifter.

Vad till en början angår de båda trädgårdsmästarebefattningarna vid Svartsjö- och Vennngarnanstalterna har utredningen beträffande förstnämnda befattning förklarat, att utredningen icke ville motsätta sig uppflyttning av densamma från lönegrad A 12 till A 13 och i fråga om löneställningen för den andra befattningen förordat en förändring från lönegrad Eo 8 till A 9. I likhet med de sakkunniga kan jag icke finna att befattningen vid Svartsjö skulle med hänsyn till trädgårdsanläggningens omfattning vara för lågt placerad i lönegradsavseende. Ej heller av andra skäl anser jag en lönegradsuppflyttning i detta fall motiverad. Däremot synes motsvarande befattning vid Vennngarnanstalten skäligen böra placeras i 9 lönegraden samt, med hänsyn till det stadigvarande behovet av densamma, överföras å ordinarie stat.

De sakkunnigas förslag om utbyte av en förste förmanstjänst vid Svartsjöanstalten, vars innehavare tjänstgör som maskinist, och befattningen såsom värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass vid Vennngarnanstalten mot befattningar såsom maskinist i lönegrad A 9, finner jag mig böra förorda. Befattningen såsom eldare i lönegraden Eo 5 vid Vennngarnanstalten bör, såsom de sakkunniga föreslagit, uppflyttas till lönegraden Eo 6.

Frågan om chaufförernas löneställning torde lämpligen böra behandlas i samband med avlöningsanslaget för Vennngarnanstalten, varför jag återkommer till denna fråga i det följande.

Utredningen har vidare föreslagit vissa ändringar i avseende å tjänstebenämningarna. Förslaget föranleder ej annan erinran från min sida än att benämningen vårdsystem icke synes böra införas. Vård- och arbetsledarpersonalen vid de vid fångvårdsanstalterna anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalterna och vid Haknäsanstalten torde därför böra bibehållas vid sina nuvarande benämningar.

Medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar. Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår anvisat med ett belopp av 282 000 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande avlöningsanslag för anstalterna för budgetåret 1946/47.

Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, finner styrelsen kunna upptagas med oförändrade belopp, respektive 170 000 och 8 700 kronor.

Under anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har styrelsen bland annat hemställt, att medel måtte anvisas för anställande av ytterligare en förste förman i lönegraden Eo 8 för placering å sinnessjukavdelningen, där sjukvårdsutbildad person i befälsställning för närvarande saknades. Styrelsen har vidare hemställt, att de å sinnessjukavdelningen tjänstgörande fem förmännen, vilka äro placerade i lönegraden Ex 6, måtte beredas extra ordinarie anställning.

Över anstaltsstyrelsens framställning har *statskontoret* avgivit utlåtande. *Föredragande statsrådet* har anfört följande.

De under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän erforderliga medlen uppskattar jag med hänsyn till den förordade lönegradsuppflyttningen till 176 300 kronor.

Vad härefter angår anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, får jag erinra, att riksdagen på därom i propositionen 1946: 2 (s. 31) framställt förslag medgivit överskridande för löpande budgetår av denna post med högst 1 000 kronor för förstärkning av arvodet till den rådgivande psykiatern vid anstalten. Härvid förutsattes, att detta arvode skulle för helt budgetår höjas från 1 000 till 3 000 kronor. Förevarande anslagspost torde med hänsyn härtill böra för nästa budgetår uppräknas med 2 000 kronor till 10 700 kronor.

Anstaltsstyrelsens förslag, att anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skall uppräknas med hänsyn till belastningen å posten under nästföregående budgetår, finner jag mig icke böra förorda, då överskridandet nämnda budgetår huvudsakligen torde ha föranletts av tillfälliga omständigheter. Däremot synes styrelsens hemställan om medel till avlöning av en sjukvårdare i förste förmansställning å sinnessjukavdelningen liksom dess förslag om överförande å extra ordinarie stat av fem å nämnda avdelning tjänstgörande förmän böra bifallas. Det sammanlagda medelsbehovet uppskattar jag därför, med hänsyn tagen jämväl till den föreslagna lönegradsuppflyttningen, till 76 000 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg torde böra uppräknas till 37 000 kronor.

Sammanlagt uppskattar jag alltså medelsbehovet för anstaltens avlöningar till $(176\,300 + 10\,700 + 76\,000 + 37\,000) = 300\,000$ kronor.

Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader. Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 282 600 kronor.

I skrivelse den 28 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för omkostnader för nästa budgetår. Härvid har styrelsen utgått från dels att anstalten även under nästa budgetår skulle användas för fångvårdsändamål och dels att den genomsnittliga beläggningen skulle under nästa budgetår utgöra 160 interner mot beräknade 190 för innevarande budgetår.

Statskontoret har avgivit utlåtande i ärendet.

Föredragande statsrådet har anförut följande.

Anslagsposterna till sjukvård m. m. å t. befattningshavare, till reseersättningar och till expenser torde böra upptagas med oförändrade belopp, respektive 500, 1 500 och 66 000 kronor.

Vissa av de under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposterna synas böra uppräknas med hänsyn till på senare tid inträdda utgiftsökningar under dessa poster. Delposten till beklädnad och sängkläder torde sålunda böra höjas med 5 000 kronor till 20 000 kronor, delposten till hälso- och sjukvård med 2 000 kronor till 20 000 kronor samt delposten till omkostnader för utskrivna och permitterade med 2 000 kronor till 18 000 kronor. Å andra sidan torde delposten till proviant, vilken för löpande budgetår är efter en beräknad beläggning av 190 intagna uppförd med 100 000 kronor, kunna på grund av att medeltalet vårdtagare under nästa budgetår uppskattas till 160 nedsättas med 12 400 kronor till 87 600 kronor. Dagskostnaden för vårdtagare har härvid beräknats till 1 krona 50 öre. Med övriga delposter upptagna till oförändrade belopp kan posten till övriga utgifter uppskattas till $(214\,600 + 5\,000 + 2\,000 + 2\,000 - 12\,400) = 211\,200$ kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattar jag sålunda till $(500 + 1\,500 + 66\,000 + 211\,200) = 279\,200$ kronor.

Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar. Ifrågavarande anslag — som är avsett för de statliga tvångsarbets- och alkoholistanstalter för kvinnor, som äro anordnade vid straffanstalterna i Växjö och Karlstad — är för innevarande budgetår upptaget till 36 500 kronor.

I skrivelse den 27 augusti 1945 har *fångvårdsstyrelsen* framlagt beräkningar för budgetåret 1946/47 av ifrågavarande och under nästföljande punkt upptagna anslag.

Kungl. Maj:ts förslag innebär att anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän, med hänsyn till å ena sidan den av föredragande statsrådet i det föregående förordade lönegradsuppflyttningen och å andra sidan beräknad förflyttning av vissa befattningshavare till orter i lägre ortsgrupp, upptages till ett med 200 kronor till 24 500 kronor sänkt belopp.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har med hänsyn till att två extra ordinarie vaktfruar konstituerats till vaktfruar vid fångvårdsstaten, ansetts kunna sänkas från 7 500 till 1 800 kronor.

Anslagsposten till arvode bestämt av Kungl. Maj:t har upptagits till oförändrat belopp, 300 kronor, och posten till rörligt tillägg har beräknats till 3 400 kronor, vilket innebär en sänkning med 600 kronor.

Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader. Anslaget har för innevarande budgetår anvisats med ett belopp av 26 200 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att anslagsposten till sjukvård åt befattningshavare upptages med oförändrat belopp, 300 kronor, att för reseersättningar beräknas ett från 900 kronor till 500 kronor nedsatt belopp och att anslagsposten till övriga utgifter sänkes från 25 000 kronor till 17 000 kronor. Den sistnämnda sänkningen, som motiverats av belastningen under budgetåret 1944/45, hänför sig till vårdkostnader för å anstalterna intagna personer.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar. Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 162 600 kronor.

I skrivelse den 29 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* framlagt förslag rörande anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag för nästa budgetår.

I ärendet ha utlåtanden avgivits av *statskontoret* och *socialstyrelsen*.

Föredragande statsrådet Mossberg har anfört följande.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän torde med hänsyn till de av mig i det föregående föreslagna tjänsteförändringarna och den samtidigt förordade lönegradsuppflyttningen böra uppräknas till 75 000 kronor.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, torde upptagas till oförändrat belopp, 7 500 kronor.

Vad härefter angår posten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal kan jag icke biträda statskontorets inställning, att för-

ändring av anstaltens personalorganisation bör förutsätta en allmän översyn av denna. Jag behandlar först frågan om inrättande å den s. k. paviljongen av en avdelning för vård av lindrigare psykiskt sjuka. I propositionen 1946: 163 (s. 20—23) anmäles, att denna avdelning försöksvis anordnats redan i september 1945. Utan att ställning togs till frågan om avdelningens fortsatta bestånd föreslås i nämnda proposition, att medel för löpande budgetår ställas till förfogande för avlönande av två extra befattningshavare vid avdelningen. Av inhämtade upplysningar att döma har berörda försöksverksamhet givit goda resultat. Med hänsyn härtill och till vad socialstyrelsen anfört rörande behovet av ifrågavarande avdelning finner jag denna böra få stadigvarande karaktär. Härav betingad personalförstärkning synes böra ske i enlighet med anstaltsstyrelsens förslag. Jag förordar alltså, att medel anvisas för anställande av en förste förman (sjukvårdare) i lönegraden Eo 9 och en förman i lönegraden Eo 7. Kostnaderna härför under ifrågavarande anslagspost beräknar jag till (2 685 + 2 436) 5 121 kronor.

Den förste förman, vilken tilldelats uppgiften såsom avdelningsföreståndare å huvudanstaltens tredje våning, synes skäligen böra erhålla en uppsyningsmannatjänst i lönegraden Eo 11. Merkostnaden härför uppgår till 291 kronor.

Beträffande styrelsens hemställan om utökning av personalen för tillsynen inom anstalten vill jag framhålla, att det med hänsyn till arten av anstaltens klientel synes vara av stor betydelse, att tillsynen över vårdtagarna icke efter-sättes. För en effektiv lösning av frågan och för undvikande av att personal från arbetsdriften toges i anspråk för ändamålet torde i överensstämmelse med styrelsens förslag 7 förmän böra disponeras enbart för vakttjänst. Jag får i detta sammanhang erinra, att frågan om en utökning av tillgänglig vaktpersonal från 5 till 7 man tagits under övervägande vid 1944 års riksdag (1944 års statsverksprop. p. 61, riksdagens skr. nr 5 p. 44). Statsmakterna beslöto härvid, att det ytterligare behovet av vaktpersonal skulle tillgodoses på så sätt, att två å redogörarexpeditionen tjänstgörande förmän skulle ersättas med kvinnlig personal och placeras i vakttjänst. Utplacering har också vidtagits beträffande den ene förmannen, medan den andre fått stanna på expeditionen, då han redan sommaren 1946 uppnår pensionsåldern. Emellertid har enligt vad jag inhämtat den från expeditionen förflyttade förmannen icke, såsom avsetts, placerats i vakttjänst utan såsom biträde åt hufvadern. Det föreliggande behovet av ytterligare personal för vakttjänsten har därför ännu icke tillgodosetts. När den å redogörarexpeditionen alltjämt tjänstgörande förmannen den 1 augusti 1946 avgår med pension, kan den ena av de år 1944 för utökning av vaktpersonalen avsedda förmanstjänsterna tillföras vakttjänsten. En av mig föranstaldt undersökning har utvisat, att behov av biträde åt hufvadern föreligger. Någon förändring av anordningen att placera den andre av de ifrågavarande båda förmännen såsom sådant biträde synes därför icke böra ske. Med hänsyn härtill förordar jag, att medel beräknas för anställande av ytterligare en förman för vakttjänsten. Kostnaderna härför under ifrågavarande anslagspost uppgå till 2 436 kronor.

Styrelsens förslag om inrättande av en befattning såsom kamerallbiträde anser jag mig icke kunna biträda. Däremot torde, med anledning av vad styrelsen anfört beträffande behovet av en befattningshavare, som självständigt kan handhava det omfattande registreringsarbetet, en tjänst såsom extra ordinarie kontorsbiträde böra ersättas med en befattning såsom kanslibitträde i lönegraden Eo 7. Merkostnaden härför uppgår till 375 kronor. Jag vill vidare erinra, att ett av de kontorsbiträden, för vilka medel beräknats från och med budgetåret 1944/45, av i det föregående angiven anledning ännu icke anställts. När den å kontoret kvarvarande förmannen avgår, torde

statsmakternas intentioner från år 1944 böra fullföljas och ytterligare ett kontorsbiträde anställas. Någon uppräknig av anslagsposten torde dock icke erfordras för detta ändamål. Då de för ifrågavarande kontorsbiträde avsedda medlen enligt uppgift hittills använts till avlönande av en telefonist, kommer anstalten genom anställande av nämnda kontorsbiträde att sakna medel för avlöning av telefonisten. Jag finner mig emellertid icke böra hemställa om medel till en telefonist, enär anstaltens telefonväxel genom förändring antingen av växelns placering eller av vissa befattningshavares åligganden torde kunna i fortsättningen skötas av befintlig personal.

Anstaltsstyrelsen har anmält, att befattningen såsom social kurator icke kunnat tillsättas på grund av dess låga lönegradsplacering. Vidare har styrelsen hemställt om ytterligare en assistent. Med hänsyn till anstaltens behov av kvalificerade befattningshavare anser jag frågan lämpligast böra lösas på så sätt, att anstalten erhåller medel till en assistentbefattning i lönegraden Eo 16 och att samtidigt kuratorsbefattningen indrages. De göromål, som äro avsedda att skötas av den sociala kuratorn, torde därefter väl kunna omhänderhavas av de båda assistenterna med biträde av övrig arbetskraft å kontoret.

Av styrelsen framlagt förslag om chaufförernas överflyttande till avlöningsstaten finner jag mig böra godtaga. De synas med hänsyn till vad anstaltsstyrelsen och socialstyrelsen anfört angående deras arbetsuppgifter böra placeras i lönegraden Eo 6. Kostnaderna härför uppgå till 4 620 kronor.

Medelsbehovet under förevarande anslagspost uppskattar jag, med hänsyn till såväl den föreslagna lönegradsuppflyttningen som av mig i det föregående förordade personalförändringar, till 77 000 kronor.

Utgifterna för rörligt tillägg torde kunna beräknas till 21 500 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppskattar jag således till (75 000 + 7 500 + 77 000 + 21 500) 181 000 kronor.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader. Ifrågavarande anslag är för innevarande budgetår anvisat med ett belopp av 223 500 kronor.

För nästa budgetår föreslås icke annan förändring än att det för övriga expenser avsedda beloppet med hänsyn till belastningen under budgetåret 1944/45 uppräknas med 1 000 kronor till 7 000 kronor.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten. I skrivelse den 29 augusti 1945 har *anstaltsstyrelsen* hemställt, att medel måtte anvisas till uppförande av ytterligare ett personalbostadshus. Detta borde vara av samma typ som de senast uppförda husen och alltså innehålla två lägenheter om vardera två rum, kök och hall. Styrelsen har därvid framhållit att behovet av personalbostäder vid anstalten ännu icke vore fyllt och att anstalten icke kunde erhålla duglig personal med mindre tillfredsställande familjebostäder kunde erbjudas.

I utlåtande över framställningen har *byggnadsstyrelsen* beräknat byggnads-kostnaderna till 40 000 kronor.

Kungl. Maj:t föreslår bifall till anstaltsstyrelsens förslag.

Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar. Ifrågavarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget till 15 600 kronor.

I skrivelse den 29 augusti 1945 har anstaltsstyrelsen framlagt förslag rörande anstaltens avlönings- och omkostnadsanslag för nästa budgetår.

Kungl. Maj:ts förslag innebär med avseende å avlöningsanslaget ingen annan förändring än att anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och till rörligt tillägg, med hänsyn till i det föregående föreslagna lönegradsuppflyttningar beträffande vissa personalgrupper, uppräknas med 600 kronor respektive 100 kronor.

Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Omkostnader. För ifrågavarande ändamål är för innevarande budgetår anvisat ett förslagsanslag av 18 900 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att anslaget för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp.

Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården. *Socialstyrelsen* har den 7 maj 1945 med tillstyrkan överlämnat en av *styrelsen för föreningen Hemmet Älvgården u. p. a.* gjord framställning om statsbidrag med 30 000 kronor till uppförande av ett personalbostadshus vid anstalten. Anstaltsstyrelsen har därvid uppgivit, att befintliga familjebostäder vore för få och en av dem alltför liten. För anstaltens husmoder saknades bostad. Den planerade byggnaden vore avsedd att inrymma i nedre våningen två familjebostäder om respektive tre rum och kök samt två rum och kök och i övre våningen bostad för husmoder om två rum samt fyra enkelrum.

I ärendet har yttranden avgivits — förutom av socialstyrelsen — jämväl av *byggnadsstyrelsen* och *statskontoret*.

Ifrågavarande alkoholistanstalt är belägen å en kronan tillhörig, för ändamålet upplåten fastighet. Föreningen, som driver anstalten, är skyldig att, därest den nedlägger, avyttrar eller eljest till annan överlåter anstalten eller använder densamma för annat än därmed avsett ändamål, till staten överlämna föreningens samtliga tillgångar med undantag av föreningsmedlemmarnas insatser jämte därå beräknad fem procent årlig ränta. De för anstalten anvisade statsbidragen av annan natur än driftbidrag uppgå till sammanlagt något över 138 000 kronor. Enligt bestämmelserna i den å anstalten tillämpliga kungörelsen den 27 maj 1932, nr 217, om statsbidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter må statsbidrag utgå med högst 113 000 kronor.

Föredragande statsrådet Mossberg har anfört följande.

Både Kungl. Maj:t och riksdagen ha tidigare uttalat, att erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården i realiteten kan betraktas såsom en statsanstalt (1931 års statsverksprop. V p. 36; riksdagens skr. nr 5 A/1929 p. 28 och nr 5 A/1931 p. 30). Betänkligheter torde därför icke höra hysas mot att, därest så erfordras för anstaltens ändamålsenliga drift, för anstalten beviljas statsbidrag överstigande vad som kan utgå enligt meddelade bestämmelser angående bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter.

I likhet med socialstyrelsen är jag av den uppfattningen att en fullgod rekrytering av personalen vid på landsbygden förlagda anstalter av förevarande

slag, förutsätter, att anstalterna äro försedda med familjebostäder i den omfattning, som kan anses erforderlig. Vid Hemmet Älvgården synes, att döma av utredningen i ärendet, det nuvarande familjebostadsbeståndet icke vara tillräckligt. Då brist även förefinnes beträffande bostäder för ogift personal, finner jag behovet av ytterligare ett bostadshus vid anstalten klart dokumenterat.

Med hänsyn till det anförda biträder jag anstaltsstyrelsens hemställan om statsbidrag till kostnaderna för bostadshusets uppförande med belopp som motsvarar vad av nämnda kostnader icke kan bestridas av anstaltens huvudman. Sagda kostnader torde på grundval av de reviderade ritningarna till huset kunna beräknas till omkring 91 000 kronor. Då en del av de med husets uppförande förenade arbetena synes kunna utföras av vårdtagarna, torde emellertid medelsbehovet utgöra cirka 80 000 kronor. Föreningen har förklarat sig kunna på egen hand anskaffa 55 000 kronor. Det erforderliga statsbidragsbeloppet skulle således uppgå till 25 000 kronor. Jag förordar, att under rubriken Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården äskas ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Motioner.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehäft

dels en inom andra kammaren av herr *Lindberg* väckt motion (II: 468), vari hemställts att riksdagen måtte till Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 193 500 kronor,

dels ock en inom andra kammaren av herrar *Johansson* i Stockholm och *Nordström* i Kramfors väckt motion (II: 481), vari hemställts att riksdagen måtte besluta bifalla propositionen nr 234 med vissa ändringar beträffande lönegradsuppflyttningen för vård- och arbetsledarpersonalen inom tvångsarbets- och alkoholistanstalterna.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för nämnda förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Förut denna dag har utskottet i utlåtande nr 170 behandlat propositionen nr 225 och därvid tillstyrkt i propositionen framlagt förslag om allmän uppflyttning en lönegrad av vakt- och arbetsledarpersonalen vid fångvårdsanstalterna. I samma utlåtande har utskottet förordat uppskov med beslut i frågan om likalönsprincipens genomförande inom nämnda personalgrupp. Detta ställningstagande innebar, att utskottet avstyrkte i en motion (II: 479) framställda yrkanden, att den allmänna lönegradsuppflyttningen skulle omfatta två lönegrader i stället för en och att vissa kvinnliga tjänster skulle erhålla samma löneställning som motsvarande manliga befattningar.

I den nu föreliggande propositionen ha bärande skäl anförts för sådan uppflyttning av vård- och arbetsledarpersonalen vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna i lönegrad, som för fångvårdsanstaltens del förordats be-

träffande vakt- och arbetsledarpersonalen därstädes. Under hänvisning till sitt ställningstagande i förenämnda utlåtande får utskottet tillstyrka Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och alltså avstyrka motionen II: 481, vari framlagts förslag, vilka motsvara förenämnda yrkanden i motionen II: 479.

Jämväl beträffande löneställningen för övriga befattningshavare vid tvångsarbets- och alkoholistanstalterna tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Vidkommande anslaget till avlöningar vid anstalten å Venugarn har i motionen II: 468 föreslagits vissa jämkningar i propositionen. Utskottet är ej berett att tillstyrka ett frångående av Kungl. Maj:ts förslag i nämnda hänseenden.

Icke heller i övrigt har Kungl. Maj:ts förslag i de särskilda anslagsfrågorna givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

A. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 481, i vad nämnda motion berör nedannämnda anstalter,

I) godkänna följande personalförteckning för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes:

Personalförteckning.

Befattning. Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 direktör	A 27
1 assistent och redogörare	A 21
1 assistent av 2:a klass	A 18
1 lantbruksinspektör	A 18
1 trädgårdsmästare	A 12
2 uppsyningsmän	A 11
5 förste förmän	A 9
1 maskinist	A 9
2 yrkesmästare	A 9
32 förmän	A 7

Tjänstemän å övergångsstat.

1 pastor och förste lärare	A 24
1 kamrerare	A 22
1 uppsyningsman	A 11

Anm. Tjänsten som assistent och redogörare skall hållas obesatt, så länge den å övergångsstat uppförde kamreraren kvarstår i tjänst.

II) godkänna följande avlöningsstat för statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes, att tillämpas till vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	176 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	10 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	76 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	37 000

Summa förslagsanslag kronor 300 000;

III) till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor;

IV) till *Statens tvångsarbetsanstalt å Svartsjö och statens alkoholistanstalt därstädes: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 279 200 kronor;

V) godkänna följande personalförteckning för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter:

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

1 första vaktfru	A 7
7 vaktfruar	A 4

Anm. Antalet ordinarie vaktfruar må överstiga det i denna förteckning angivna antalet under förutsättning att motsvarande antal ordinarie vaktfrubefattningar hålles obesatt vid fångvårdsanstalterna.

VI) godkänna följande avlöningsstat för statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	24 500
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	»	300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	»	1 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	3 400

Summa förslagsanslag kronor 30 000;

VII) till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor;

VIII) till *Statens vid fångvårdsanstalter anordnade tvångsarbets- och alkoholistanstalter: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 17 800 kronor;

IX) godkänna följande personalförteckning för statens alkoholistanstalt å Venngarn:

Personalförteckning.

Befattning.	Lönegrad.
Tjänstemän å ordinarie stat.	
1 direktör	A 26
1 assistent	A 18
1 räkenskapsförare och redogörare	A 17
1 lantbruksinspektör	A 17
1 husfader	A 15
1 uppsyningsman	A 11
4 förste förmän	A 9
1 maskinist	A 9
1 trädgårdsmästare	A 9
8 förmän	A 7
1 köksföreståndare	A 6

B. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 468

I) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Venngarn, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 75 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t	» 7 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 77 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 21 500

Summa förslagsanslag kronor 181 000;

II) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 181 000 kronor;

C. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

I) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 224 500 kronor;

II) till *Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor;

D. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 481, i vad densamma ej behandlats under A,

I) godkänna följande avlöningsstat för statens alkoholistanstalt å Haknäs, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till en ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	kronor	4 100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	2 650
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	7 850
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	1 700

Summa förslagsanslag kronor 16 300;

II) till *Statens alkoholistanstalt å Haknäs: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 16 300 kronor.

E. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

I) till *Statens alkoholistanstalt å Höknäs: Omkostnader* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 18 900 kronor;

II) till *Bidrag till uppförande av ett bostadshus vid erkända alkoholistanstalten Hemmet Älvgården* för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

Stockholm den 28 maj 1946.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 170.